

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСТСУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни за вибором
підготовки докторів філософії зі спеціальності
034 «Культурологія»

Харків - 2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури,
факультет культурології, кафедра культурології та медіа-комунікацій

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: д. соц. наук, доц. Мусієздов О.О.

Затверджено Радою факультету культурології ХДАК
“27” квітня 2016 року, протокол № 9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором “Теорії та практики дослідження постсучасного суспільства” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки аспіранта спеціальності 034 «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорії та практики дослідження постсучасного суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна пов'язана з іншими дисциплінами соціогуманітарного циклу — «Соціологія», «Соціологія культури» та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теорії постсучасного суспільства.
2. Практики дослідження постсучасного суспільства.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета навчальної дисципліни** – ознайомлення аспірантів з теоретичними та методологічними основами документології як науки, поглиблення знань у галузі фундаментальних та прикладних документологічних досліджень.

1.2. **Завдання навчальної дисципліни** полягають у формуванні таких компетенцій:

- Вміння аналізувати засади основних теорій постсучасного суспільства;
- Вміння оцінювати відмінності між ними та їх відмінності від класичних концепцій;
- Вміння аналізувати теоретичні та дисциплінарні контексти у яких були сформовані відповідні терміни;
- Вміння орієнтуватися у практиці їх використання у дослідженнях суспільства;
- Вміння аналізувати теоретико-методологічні засади досліджень постсучасного суспільства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати основні теорії та приклади досліджень постсучасного суспільства;

вміти використовувати відповідні теорії як теоретико-методологічну базу для дослідження суспільства як в цілому, так і окремих процесів;

мати навички розрізняти відповідні теорії при аналізі їхнього застосування у дослідженнях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ECTS, з них 30 годин аудиторних занять (20 год. – лекційних занять, 10 год. – практичних, 60 год. – самостійна робота).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорії постсучасного суспільства

Теорії постіндустріального та інформаційного суспільства, інтерпретації модерну та постмодерну, теорії глобалізації, символічна економіка та постмодерні цінності, постмодерна солідарність.

Змістовий модуль 2. Практики дослідження постсучасного суспільства.

Дослідження світової економіки. Постіндустріальна та символічна економіка, дослідження «креативного класу». Регіони та світові міста. Бренди міст, країн та регіонів. Сучасні порівняльні дослідження. Ціннісні зміни в Україні.

Змістовий модуль 1. Теорії постсучасного суспільства

Тема 1. Контексти постановки питання про постсучасне суспільство

Основні підходи до аналізу історичного процесу. Теорії модернізації. Традиційне та сучасне суспільство: проблеми інтерпретації. Класичні теорії «сучасного суспільства». Концептуалізації постсучасного суспільства: економічні, технологічні, соціальні, культурні.

Тема 2. Теорії постіндустріального та інформаційного суспільства

Постановка питання постіндустріалізму. Постіндустріальне суспільство як етап розвитку суспільства у логіці «аграрне – індустріальне – постіндустріальне». Особливості постіндустріального суспільства (Д. Белл, П. Дракер). Роль знання та інформації. Постіндустріальне суспільство як інформаційне суспільство (Й. Масуда). Теорія «третьої хвилі» (А. Тоффлер).

Тема 3. Теорії глобалізації

Витоки теорій глобалізації. Економічна глобалізація: від «економічного імперіалізму» до «світ-системної теорії» Е. Валлерстайна. Культурна глобалізація. Соціологічні теорії глобалізації (Е. Гідденс, З. Бауман, У. Бек). «Простір потоків»: співвідношення глобального та локального (М. Кастельс). Глобальне місто (С. Сассен).

Тема 4. Значення культури у постсучасному суспільстві

Економічні, соціальні та технологічні зміни та становлення «символічної економіки» (Ш. Зукін) та «економіки знаку» (С. Леш, Дж. Уррі). Від «Галактики Гуттенберга» до «Світового села» (М. Маклюен). Цифрова нерівність та мобільність у сучасному світі (Ж. Атталі, Дж. Уррі, А. Аппадурі). Глобалізація та локалізація (Р. Робертсон). Концепція «креативного класу» (Р. Флорида). «Постмодерні цінності»: концепція Р. Інглехарта.

Тема 5. Постмодерністський напрямок у соціогуманітарному знанні

Витоки постмодерністського напрямку у соціогуманітарному знанні. Інтерпретації «модерну» та «постмодерну». Постструктуралізм, конструктивізм, постмодернізм (Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Дерріда, Ж. Делез, Ф. Гваттарі, М. Фуко, Ж. Бодрійяр). «Постмодерна солідарність» (К. Касторіадіс, Ж. Дюран, М. Маффесолі). Критика постмодернізму (Е. Гідденс, Ю. Хабермас).

Змістовий модуль 2. Практики дослідження постсучасного суспільства

Тема 6. Дослідження економіки та глобалізації

Дослідження світової економіки. Регіональні особливості розвитку економіки у світовому масштабі. Регіони та світові міста. Постіндустріальна економіка, символічна економіка та дослідження «креативного класу». Бренди міст, країн та регіонів (National Brand Index, City Brand Index). Транснаціональні корпорації. Проблеми політичної глобалізації.

Тема 7. Дослідження культури та цінностей

Сучасні порівняльні дослідження. Європейське дослідження цінностей (European Values Survey) та Світове дослідження цінностей (World Values Survey) – логіка, методологія та основні тенденції змін цінностей. Ціннісні зміни в Україні.

3. Основна рекомендована література

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / З. Бауман ; Пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Вінницького. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с.
2. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман. – М. : Логос, 2005. – 390 с.
3. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек; Пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника; Общ. ред. и послесл. А. Филиппова. – М.: Прогресс-Традиция. – 2001. – 304 с.
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл ; Перевод с английского под редакцией В. Л. Иноземцева. – М. : Академия, 2004. – 944 с.

5. Белл Д. Социальные рамки информационного общества [Электронный ресурс] / Д. Белл // Новая технократическая волна на Западе. – Режим доступа: <http://a-future.ru/socialnye-ramki-informacionnogo-obshhestva-d-bell.html> (25.05.2016)
6. Джеймисон Ф. Постмодернизм и общество потребления [Электронный ресурс] / Ф. Джеймисон ; Пер. с англ. // Логос. – 2000. – #4 (25). – С. 63-77. – Режим доступа: http://www.ruthenia.ru/logos/number/2000_4/10.htm (25.05.2016)
7. Дракер П. Посткапиталистическое общество [Электронный ресурс] / П. Дракер // Новая постиндустриальная волна на Западе. – Режим доступа: http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/page_1067.html (25.05.2016)
8. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. – М.: Интрада, 1998. – 255 с.
9. Инглхарт Р. Модернизация, культурные изменения и демократия. Последовательность человеческого развития / Р. Инглхарт, К. Вельцель. – М. : Новое издательство, 2011. – 464 с.
10. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс ; Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
11. Кастельс М. Реконструкция социального смысла в пространстве потоков [Электронный ресурс] / М. Кастельс ; Пер.с англ. В.В. Вагина // Портал «Социологические прогулки». – Режим доступа: <http://www.urban-club.ru/?p=100> (25.05.2016)
12. Кимелев Ю. А. Джон Урри. Социология за пределами обществ. Мобильности двадцать первого столетия / Ю. А. Кимелев // Социологическое обозрение. – Том 1. – № 1. – 2001. – С. 25-35.
13. Кирьянова Л. Г. Общество в контексте глобально-локальных отношений / Л. Г. Кирьянова. – Томск: Дельтаплан, 2007. – 136 с.
14. Лиотар Ж.-Ф. Ответ на вопрос: что такое постмодерн [Электронный ресурс] / Ж.-Ф. Лиотар. – Режим доступа: <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=78188> (25.05.2016)
15. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего / М. Маклюэн. – М. : Академический проект, 2005. – 496 с.
16. Маффесоли М. Околдованность мира или Божественное социальное / М. Маффесоли ; Пер. с фр. И.И. Звонаревой // СОЦИО-ЛОГОС. – М. : Прогресс, 1991. – С. 274-283.
17. Тоффлер Э. Третья волна. – М. : Изд-во АСТ, 1999. – 784 с.
18. Урри Дж. Социология за пределами обществ. Виды мобильности для XXI столетия / Дж. Урри ; / Пер. с англ. Д. Кралечкин. – М.: Издательский дом Высшей школы экономики, 2012. – 336 с.
19. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее / Р. Флорида ; Пер. с англ. А. Константинова. – Классика-XXI, 2005. – 430 с.
20. Хабермас Ю. Модерн – незавершенный проект / Ю. Хабермас // Вопросы философии. – 1992. – № 4. – С. 40–51.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі іспиту. Передбачено поточний контроль знань аспірантів у формі усного опитування, виступу з рефератами, перевірки конспектів, якості виконання завдань самостійної роботи, а також модульний контроль у формі тестування.

5. Засоби діагностики успішності навчання.

Шкала оцінювання знань:

- 90-100 балів — відмінно (A);
- 82-89 балів — дуже добре (B);
- 74-81 балів — добре (C);
- 64-73 бали — задовільно (D);
- 60-63 бали — достатньо (E)
- 35-59 балів — незадовільно з можливістю повторного складання (FX);
- 1-34 бали — незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).